

Ilmastoterapia 4 – teot

Pekka: Missä ajatuksissa olet tänään?

Anna: Minua jotenkin ahdistaa tämä ilmastoasioiden kokonaiskuva ja tiedon puute. Tuntuu, että vieläkin yleisellä tasolla mediassa huomio keskittyy lillukanvarsiin, esimerkiksi muovikeskustelussa. Puhutaan pienistä pakastemuovipusseista. Tekisi mieli liimata kyltti takkiin, jossa lukee 'I love muovipussit'.

Pekka: Minkä takia?

Anna: Ilmastonäkökulmasta ei ole mitään väliä sillä, että jätät muovipussin ostamatta kaupassa. Kaikki tuotteet on pakattu muoviin ja hyvä niin, koska joku kurkku ei säily yhtään niin kauaa ilman muovikärettä. Ja ilmastonäkökulmasta ratkaiseva kysymys on se, millä sinne kauppaan menee. Aika monta kymmentä tai sataa tai tuhatta muovipussia on päässyt ilmaan hiilidioksidina, jos kauppaan kulkee autolla.

Olen Anna Sjövall, 37-vuotias helsinkiläinen ja ilmastoterapian tarpeessa.

Ilmastoterapia, ilmastoterapia, ilmastoterapia

Anna: Tämä podcast on nimeltään Ilmastoterapia ja tätä julkaisee HSY:n Ilmastoinfo. Ilmastoterapeuttinani sarjassa on Pekka Sauri. Juuri tänään minua ahdistaa se, että mistä voin tietää mitkä ovat tärkeitä ilmastotekoja? Tänään minulla on ilo keskustella Tuuli Kaskisen kanssa, joka on ajatushautomo Demoksen konsultatiivisen työn johtaja. Tervetuloa Tuuli!

Tuuli: Kiitos kovasti.

Anna: Tuuli, kertoisitko omin sanoin, mitä oikein teet työssäsi?

Tuuli: Me Demos Helsingissä olemme olemassa sitä varten, että maailma olisi kestävämpi ja reilumpi. Tällainen tosi vaatimaton tavoite. Käytännössä minun työssäni me teemme sitä niin, että pohdimme yhdessä yritysten, kaupunkien, valtiohallinnon ja järjestöjen kanssa sitä, minkälaisia ovat ne tulevaisuudet, joissa kestävyys ja reiluus toteutuvat ja toisaalta sitä, miten se pitäisi tehdä. Konkreettisia suunnitelmia ja tapoja viedä niitä käytäntöön. Sitä me teemme.

Anna: Okei, mielenkiintoista. Kertoisitko ihan lyhyesti, miten olet päätenyt tälle alalle ja ahdistaaako sinua ilmastonmuutos, kun painiskelet näiden kysymysten kanssa joka päivä?

Tuuli: Olen alun perin opiskellut kauppatieteitä. Se on ala, jossa pyritään löytämään ratkaisuja ja viemään toimeen asioita. Se on ollut minun toinen pääreitini näihinkin töihin. Siellä tietenkin tunnustetaan yritysten tarpeita ja mietitään, miten yritystoiminnassa voidaan viedä asioita eteenpäin. Toinen reitti liittyy siihen, että olen ollut laajasti ja perusteellisesti huolissani maailman tilasta jo opiskeluaikoina ja sitä ennenkin. Sitä kautta tein aikanaan aika paljon ympäristöjärjestöjuttuja, teen osittain vieläkin.

Anna: Onko sinulla pääsääntöisesti positiivinen mieli vai ahdistaaako sinua välillä? Sanoit, että olet ollut huolissasi.

Tuuli: Ehkä sekä että. Pääsääntöisesti on positiivinen mieli, mutta välillä ahdistaa. Toiminnan käyttövoimana molemmat tunteet ovat ihan hyödyllisiä. Usko tulevaan ja usko ihmisten ja toimijoiden kykyyn tehdä muutoksia, niitä tarvitaan. Sitten toisaalta, emme puhuisi näistä asioista, ellei meillä olisi syytä olla todella huolissamme.

Anna: Kyllä. Ilmastonmuutoksesta on viime vuosina puhuttu tosi paljon mediassa. Samaan aikaan minusta tuntuu, että ihmisten voi olla vieläkin vaikeaa päästä sinne konkretian tasolle; tietää, että mitä oikein pitäisi tehdä elämässä ja mitkä ovat niitä merkittäviä tekoja. Jollain tavalla emme saa yksilöinä riittävästi informaatiota siitä, mitä pitäisi tehdä. Toisaalta mielestäni ilmastonmuutosta ilmiönä on vähän vaikea käsittää. Esimerkiksi hiilidioksidimolekyyli voi olla aika abstrakti käsite. Sen sijaan joku omassa jäteastiassa oleva banaaninkuori on todella konkreettinen ja me alamme pikkuhiljaa hahmottaa, että pelkkä jätteiden lajittelu ei oikein riitä. Emme oikein pääse arjessa kiinni siihen, että mitkä ovat niitä merkittäviä tekoja. Sitten minusta tuntuu, että vieläkin moni kuulee sitä, ettei Suomi voi tehdä mitään, että ne ovat Kiina ja Intia, joiden pitäisi ruveta toimimaan ensiksi. Mitä sinä Tuuli vastaat tällaiseen argumenttiin?

Tuuli: Tavallaan elämme maailmassa, jossa kansallisvaltiot ovat merkittäviä, varsinkin nyt korona-ajassa. Olemme kuunnelleet pääministeriä melkein päivittäin siitä, miten kansallisesti toimitaan ja miten Suomi tämän hoitaisi, vertaamme itseämme muihin maihin. Tässä ympäristöhaasteiden kokonaisuudessa sillä ei ole oikeastaan mitään väliä. Ratkaisevaa on se, että jokaisen maailman asukkaan päästöt olisivat mahdollisimman pienet. Sen haasteen edessä yksi pekingiläinen, yksi suomalainen ja yksi nairobilainen ovat ihan saman tilanteen edessä. Se ei ole mitenkään perusteltu vertaus. Ruotsalaisten päästöt per capita ovat huomattavasti pienemmät kuin suomalaisten. Eli näihin kaikkiin on monenlaisia syitä ja jokaisen meidän yksilön kaikissa näissä valtioissa pitää toimia. Asuinpaikasta riippumatta pitää toimia niin, että päästöt vähenevät ja ilmastonmuutoksen torjumisen todennäköisyys kasvaa tai hillitsemisen onnistumisen todennäköisyys kasvaa. Siihen meidän täytyy keskittyä. Sen takia argumentti Kiinasta on sellainen, jota en kyllä kovin korkealle arvosta. Varsinkin, kun kiinalaisten päästöistä suuri osa tulee sen takia, että siellä valmistetaan vientiin tuotteita, joita me sitten täällä käytämme. Joka paikassa tarvitaan mittavia päästövähennystoimia ja se on olennainen asia. Yksittäisten tilanteiden vertailusta voidaan oppia jotain. Me voimme oppia jotain kiinalaisilta ja he voivat oppia jotain meiltä. Mutta se ei ole minkäänlainen syy olla tekemättä.

Anna: Jos tehdään ihan lyhyt katsaus tähän kokonaiskuvaan. Mistä ne ilmastopäästöt oikein syntyvät?

Tuuli: Siinä on kaksi erilaista näkökantaa. Jos katsotaan Suomen tasolla, niin isoimmat ovat tiettyjen materiaalien tuotanto ja energiantuotanto. Energian tuotannossa isoja päästölähteitä ovat edelleen kivihiilen käyttö ja öljyn käyttö, myös liikenteessä. Meillä on muutama iso tehdas, joista tulee merkittävä osa Suomen päästöistä. Teollisessa mielessä isoimmat päästöt tulevat fossiilisten polttoaineiden käytöstä ja materiaalien valmistuksesta. Jos katsotaan kulutusnäkökulmasta, näkökulma on tavallaan täysin toinen. Päästöt tulevat asumisesta, liikenteestä, syömisestä ja kulutuksesta. Ne ovat ihan samat päästöt, toki viennillä ja tuonnilla korjattuna. Siinä missä terästehtaassa valmistetaan terästä ja siitä rakennetaan talo, jossa me asumme, se sama päästö on ensin teräksen tuotannossa ja sitten asumisessa, kun lasketaan kulutuksesta. Kumpikin näkökulma on kiinnostava ja tarpeellinen. Mutta jos ajattelemme tätä yksilön näkökulmasta niin tämä vanha nelikko – asuminen, liikkuminen, syöminen ja kuluttaminen – niin siinä se on.

Anna: Eli siis yksilöiden näkökulmasta meidän pitäisi muistaa, että päästöt tulevat karkeasti sanottuna ruoan, asumisen, liikkumisen ja kuluttamisen kautta. Olemme jo aika pitkällä, mutta meidän pitäisi päästä konkreettisemmalle tasolle sen suhteen, mitä ovat ne isot teot, joita me voimme tehdä ja joita meidän pitäisi tehdä. Tulee mieleen, että pitäisikö meillä kaikilla olla joku ilmastovaaka käytössä? Tämöinen analogia laihduttamiseen, että jos haluaa laihduttaa, eikä tiedä mitä tällä hetkellä painaa, ei ole vakaa käytössä eikä tiedä, kuinka paljon haluaa laihduttaa, niin ei pääse mihinkään. Kuinka moni meistä tietää, paljonko me yksilöinä tuotamme ilmastopäästöjä vuodessa? Ja mikä on se tavoiteltava taso? Moni on kuullut Pariisin sopimuksesta, mutta mikä oikeastaan on se tavoitetaso, johon meidän kaikkien pitäisi pyrkiä? Tiedätkö sinä omat henkilökohtaiset päästösi?

Tuuli: En pysty sanomaan, miten ne ovat kehittyneet vaikka 2010-luvulla, se olisikin hyvä. Mutta sen sijaan olen kyllä useita kertoja tehnyt erilaisia hiilidioksidipäästölaskureita. Sikäli tiedän mittakaavan ja tiedän ne isoimmat ja pienimmät kysymykset. Suomalaisten keskipäästöt ovat vähän yli 10 tonnia vuodessa.

Anna: Eli 10 tuhatta kiloa hiilidioksidia, joka on tämöinen yhteismitta, hiilidioksidiekvivalentti.

Tuuli: Juuri näin, siinä muutetaan hiilidioksidiksi myös esimerkiksi metaani, joka tulee niistä banaaninkuorista kompostoinnissa kaatopaikalla. Kestävä taso menee vähän arviosta riippuen jossain 2,5 tonnissa.

Anna: Siinä on aika paljon tekemistä, että päästään sieltä 10–13 tonnista 2,5 tonniin.

Tuuli: Todellakin, ja helsinkiläisen on tällä hetkellä aika vaikea päästä neljän alle. Se johtuu pääosin meidän lämmityksestä, eli lämmitetään koteja kivihieillä toistaiseksi. Suomessa on laki, joka kieltää kivihieiden käytön vuonna 2029 ja Helsingissä on parhaillaan käynnissä iso kilpailu, jossa etsitään ratkaisuja tähän. Kun siitä kivihielestä päästään eroon ja mitä pienemmillä päästöillä jatkossa kyetään tuottamaan energiaa ja lämmitystä, niin se tulee vaikuttamaan siihen. Mutta alle neljään on aika vaikea päästä.

Anna: Minun on pakko mainita, että olen päässyt alle neljään, jos en ole ihan hirveästi valehdellut.

Tuuli: Vähän alle neljään ja neljän tuntumaan pääsee, mutta merkittävästi sen alle on vaikea päästä, esimerkiksi kolmeen. Tyypillisesti iso kysymys tässä on lentäminen. Jos kaupunkilainen, joka ei aja autoa, asuu kohtuullisen tehokkaasti, syö pääosin kasvisruokaa ja kohdentaa kulutustaan kierrätettyihin tuotteisiin niiltä osin kuin mahdollista, lentää yhdenkin kerran, niin se nostaa päästöjä pamauttaen. Työmatkat ovat työmatkoja, mutta aika moni meistä voi niihin työmatkoihinkin vaikuttaa. En oikein osaa ajatella, että ne voisi kokonaan ulkoistaa omasta hiilijalanjäljestä. Eri vuosien välillä omat päästöni liikkunevat 4–10 tonnin välillä.

Anna: Ei siihen kyllä montaa ulkomaanmatkaa lentäen mahdu. Mitkä olisivat asumisessa, liikkumisessa ja kuluttamisessa semmoisia esimerkkejä, joilla on väliä?

Tuuli: Asumisessa se, että asuu kohtuullisen pienessä neliöissä ja pitää huolen äänestämällä siitä, että Helsingin kaupunki siirtyy kohti kestäviä lämmitysvalintoja. Toki myös muissa pääkaupunkiseudun kunnissa tehdään samantapaisia ratkaisuja. Ne ovat ne kaikkein isoimmat. Sitten myös se, että käyttää energiatehokasta valaistusta ja energiatehokkaita laitteita kotona. Eli kun ostaa jotain uutta niin ostaa mieluummin A+++ -kategoriaa, kun jotain muuta. Liikenteessä se, että pyöräilee ja kävelee, on paitsi ilmaston myös hyvinvoinnin kannalta tietenkin parasta. Myös joukkoliikenteen käyttö. Jos omistaa auton ja ajaa päivittäin, siitä tulee helposti aika iso päästökuorma. Ja syömisessä se kasvispainotteisuus. Siinä on vähän kuin liikenteestä, ei siihen maailma kaadu, jos vuokraat kerran

vuodessa viikonlopuksi auton mennäksesi jonnekin, mihin muuten ei pääse. Samalla tavalla on syömisessä. Ei se, että syö joskus lihaa vaan se, että ruokavalion pääpaino on kasvispainotteisessa ruuassa ja kausisyömisessä. Syödään sitä, mitä on parhaillaan tarjolla eniten ja edullisemmin. Se on tyypillisesti paras reitti ruokavalion hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen. Kuluttamisessa se, että ylipäänsä kuluttaa vähemmän kuin enemmän, ostaa kierrätettyä ja käytettyä ja hyödyntää tavarat loppuun asti. Ne ovat olennaisia keinoja. Samaan aikaan ei voi vähätellä tai olla irrallaan siitä, mitä tekee kansalaisena. Sillä on iso merkitys, minkälaisia ratkaisuja meillä tehdään poliittisesti. Sen takia äänestämällä on paljon väliä. Yksilö ei pysty kaikkea tekemään.

Anna: Kommentoisin vielä tuota kuluttamista. Minusta olisi hyvä hahmottaa tuo mistä sinäkin mainitsit, että kuluttaisimme mahdollisimman vähän ja muistaisimme käyttää ne kulutushyödykkeet loppuun, mahdollisimman pitkään. Tuotteen elinkaari määrittelee sen lopullisen hiilijalanjäljen. Esimerkiksi vaatteen kohdalla ei ole ratkaisevaa, paljonko vaatteen valmistuksen elinkaaren aikaiset päästöt ovat vaan se, kuinka monta vuotta tuotetta käytetään, kuinka hyvin se kestää, miten sitä huolletaan. Sitten vielä huomio asumiseen. Eli neliöt pieniksi. Mutta mitä jos ihminen asuu omakotitalossa? Se voi olla vaikea yhtälö. Jos ei asu kaukolämmön piirissä niin energijärjestelmän vaihtaminen tai mahdollisesti huonelämpötilan alentaminen voivat olla kuitenkin kohtuullisen vaikuttavia tekijöitä.

Anna: Tuuli, puhutaan hetki tästä yhteiskunnallisesta puolesta. Käytännössä olemme siinä tilanteessa, että yhteiskunnan olisi uudistettava noin 15, 20 tai 30 vuoden sisään energian, asumisen, liikenteen ja ruoan infrastruktuurit ja niihin liittyvät toiminnot. Aika hyvin valtiot, Suomi etunenässä, ja muun muassa kunnat, ovat lähteneet asettamaan tosi kunnianhimoisia tavoitteita hiilineutraalisuuteen pääsemiseksi, mikä on mielestäni aivan loistavaa. Mutta mistä suunnasta sinun mielestäsi pitäisi lähteä liikenteeseen, kun mietitään näitä yhteiskunnallisia muutoksia? Yritysten, valtioiden vai kansainvälisen politiikan suunnasta?

Tuuli: Ilmastonmuutos on tyypillisesti sellainen ongelma, jota kutsutaan systeemiseksi ongelmaksi. Toisin kuin aika monet muut ympäristöhaasteet ja historialliset ympäristöhaasteet, vaikkapa joku paikallinen vesistöjen saastuminen, se ei ikävä kyllä ole semmoinen asia, johon olisi yksi ratkaisu. Sen takia minusta on aika kiinnostavaa katsella niitä ilmastomuutostaistelun vaiheita. Olemmehan me nyt niissä valovuosia edellä siitä, missä olimme 10-20 vuotta sitten, jopa kaksi vuotta sitten. Helposti on sellainen olo, että tästä on puhuttu aina. On tästä aika kauan puhuttu, mutta samaan aikaan kyseessä on verrattain uusi yhteiskunnallinen ilmiö. Sen takia nopeiden muutosten aikaansaaminen on koko ajan helpompaa ja koko ajan tärkeämpää, mutta niitä ei löydy mistään yhdestä paikasta vaan siitä, että tosi monenlaiset toimijat yhteiskunnan eri puolilla aktivoituvat. Se on vasta viime aikojen asia. Tämä tarkoittaa sitä, että missään töissä tai missään roolissa ei voi ajatella, ettei ilmastonmuutos liittyisi asiaan. Se liittyy kaikkien tekemiseen ja kaikkien töihin. Joka ikisessä ministeriössä ja kaupungin organisaatiossa pitää miettiä, että mitä siellä tehdään, mikä on kirjastotoiminnan ilmastovaikutus, mikä on katujen kunnossapidon ilmastovaikutus ja niin edelleen. Myös jokaisen yksilön elämässä niillä omilla toimilla ja arjen valinnoilla on yhdenlainen vaikutus. Tosi iso vaikutus on sillä, mitä tekee työssään, miten vie näitä asioita eteenpäin, miten näkee roolinsa ilmastonmuutoksen torjuna, myös työkontekstissa.

Anna: Mielestäni yksi iso haaste tässä kokonaisuudessa on se, miten mediassa puhutaan ilmastonmuutoksesta. Se on perinteisesti ollut tosi yksilökeskeistä. Vähemmälle huomiolle on mielestäni jäänyt se, mitä esimerkiksi käyttäytymistieteellisen tutkimuksen pohjalta voidaan sanoa. Heidän viestinsä on se, että hyvistä aikeista huolimatta vain tosi harvat meistä yksilöistä onnistuvat

tekemään elämäntaparemontteja, muuttamaan merkittävästi omaa käyttäytymistä arjessa, jättämään auton kotiin tai vaihtamaan ruokavaliota. Olemme oikeasti aika huonoja tekemään muutoksia. Pitäisikö meidän sanoa tämä ääneen? Jos ihan rehellisesti sanotaan niin ei meillä ole aikaa, eikä meillä yksilöillä ole valtaa ratkaista tätä. Pitäisikö meidän luopua tästä yksilökeskeisyydestä kokonaan ja ruveta vastuuttamaan yksilöitä poliittiseen vaikuttamiseen?

Tuuli: Tähän vastaus on mielestäni sekä ehdottomasti kyllä että ehdottomasti ei. Totta kai olennainen asia on se, että me äänestämällä, vaikuttamalla ja keskustelemalla viemme muutosta eteenpäin. Aidosti ratkaisevaa on se, mitä siellä yhteiskunnallisella tasolla pystytään tekemään. Mutta samaan aikaan käyttäytymistutkimus kertoo, että jos ajat jättimäisellä autolla ja olet siitä hyvin tyytyväinen niin tuskin äänestät sitä tyyppiä, joka olisi sitä ensimmäisenä suitsimassa. Eli ne eivät kuitenkaan ole toisistaan erillisiä asioita, vaan ihmiset ovat itselleen kokonaisuuksia, joissa kokonaisuutena kulkevat sekä omat toimet että yhteiskunnalliset toimet, jotka toki ovat nekin omia toimia.

Anna: Tässä on mielestäni tietty paradoksi, että yksilöt eivät isossa mittakaavassa ratkaise asioita mutta ilman niitä yksilövalintoja ja esimerkillisiä yksilöitä poliitikotkaan eivät uskalla tehdä päätöksiä. Täytyy olla niitä suunnannäyttäjiä, jotka näyttävät, että tämä on mahdollista.

Tuuli: Juuri näin, sitä todellakin tarvitaan, että jotkut vievät eteenpäin, tekevät hullujakin juttuja ja ensimmäisinä antautuvat tekemään pitkät lomamatkaansa junalla vasten yleistä logiikkaa. Vaikkapa kasvissyönnin tiennäyttäjät ovat olleet tässä tärkeitä. Mehän kuvittelemme tekevämme kauhean yksilöllisiä valintoja. Käytännössä kaikki tutkimus sanoo, et sinä päätät omassa sosiologisessa kategoriassasi ja omassa toimintaympäristössäsi oikeastaan aika ennalta arvattavasti.

Anna: Eikö se ole suunnilleen viiden läheisimmän ihmisen summa?

Tuuli: Juuri näin. Vanha tutkimus Amerikassa selvitti, mikä on paras keino saada ihmiset tekemään energiansäästötoimia kotona. Se tehtiin niin, että ensin ihmisille lähetettiin kotiin lappu, jossa sanottiin, että hänen pitäisi vähentää energian käyttöä, koska se säästää ympäristöä. Ei tapahtunut melkein mitään. Lähetettiin toinen lappu, jossa sanottiin, että hänen pitäisi vähentää energian käyttöä, jotta hän säästäisi rahaa. Mittari värähti asuinalueella hieman ja päästöt vähenivät. Mutta kun lähetettiin sellainen lappu, jossa ihmiselle sanottiin, että muut samalla alueella käyttävät vähemmän energiaa kuin hän, sillä oli ehdottomasti suurempi vaikutus kuin kummallakaan edellisellä lapulla. Eli me haluamme olla toistemme kaltaisia ja hyväksytyjä.

Anna: Olemme laumaeläimiä.

Tuuli: Niin. Silloin sekä omat toimet, yhteiskunnalliset aktiviteetit että se, että näemme omat teinimme tuolla Eduskuntatalon portailla Greta Thunbergin kanssa, ovat meille tosi iso asia. Meille tulee sellainen olo, että tämä on hyväksyttyä, näin meidän kuuluukin tehdä, tämä on meidän aikamme kuva, olemme mukana tässä. Tarvitsemme sellaista yhdessä tekemistä ja yhteyteen heittäytymistä.

Anna: Olen tässä koronan aikana seurannut aika paljon hallituksen tiedotustilaisuuksia ja YLE:n koronantiedotuksia. Olen huomannut, että olen ruvennut ajattelemaan, että mitä jos ilmastonmuutoksesta tiedotettaisiin samalla tavalla kuin koronasta? Kerrotaisiin mitä valtio on tekemässä, kerrotaisiin rajoituksista, miten asioita muutetaan isossa kuvassa ja mitä yksilö voi tehdä. Esitettäisiin suurempiakin ratkaisuja, esimerkiksi vaihtoehtoja sille, että hiilidioksidipäästöjä ruvetaan nyt verottamaan rankasti ja esitettäisiin tällä hetkellä keskustelussa olevia vaihtoehtoja. Jos

sinä pääsisit kympin uutisiin, Tuuli, juuri tällaisella formaatilla, niin mitä sinä haluaisit sanoa? Ja voisiko tämä toimia?

Tuuli: No ensinäkkin olisi varmaan paras lähettää sinne Sanna Marin tai joku korkea poliittinen voima. Kyllähän tästä asiasta on puhuttu ja väittäisin, että ihmiset aika hyvin tietävät, mitä tässä nyt oikeastaan pitäisi tehdä. Olennaisempaa on se, että meille se sanottaisiin painokkaasti yhdessä valitsemiemme edustajien toimesta. Lähettäisin vuorollani Sannan, mutta käsikirjoittaisin hänelle näitä asioita, joista tuossa sanoit. Mutta kaikkein olennaisin asia ahdistuksen näkökulmasta on ehkä se, mikä on se toivo, mikä on se tulevaisuus, joka on houkutteleva ja haluttava ja johon me voimme päästä, jos me nämä asiat teemme? Sehän on aika hyvä tulevaisuus. Se on tulevaisuus, jossa päästöt saadaan kuriin, pystymme tuottamaan tarvitsemamme kodit, liikkumiseen tarvittavat asiat ja pystymme syömään hyvää ruokaa ilman, että siitä aiheutuu ilmastopäästöjä. Ilman, että se aiheuttaa meille erityistä ahdistusta, se on ihan normaalia arkea. Tällaisessa maailmassa me voimme elää jo 15 vuoden päästä, jos nyt hoidamme homman kuntoon. Ajattelen, että erittäin keskeinen osa tätä viestiä on se, että siinä on toivo siitä, että tulevaisuus näyttää hyvältä. Ja sitten toisaalta, kuten meille nyt annetaan konkreettisia ohjeita turvaväleistä, niin mitkä ovat ne samat asiat ilmastomuutokseen liittyen erilaisissa vuoden ajoissa ja erilaisissa elämäntilanteissa? Eli tarvitsemme konkreettisia ohjeita ja sellaista ajattelua, että me suomalaiset hoidetaan tämä homma. Siinä kansallistunne voi olla hyödyksi.

Anna: Eli tarvitsisimme puoluerajat ylittävää aitoa yhteistyötä, jota viestittäisiin kansalaisille.

Ilmastoterapia, ilmastoterapia, ilmastoterapia.

Pekka: Minulla on sellainen käsitys, että tietoa tulee ihan älyttömiä määriä joka tuutista. Ihmisillä on nähdäkseni pikemminkin semmoinen ongelma, ettei tiedä, mitä tietoa pitäisi kuunnella. Mikä on se olennainen, mikä on iso kuva, mikä on vähemmän olennaista? Kokemukseni mukaan tämä hämmentää ihmisiä paljon. Nyt puhutaan, että pitää luopua maidosta, äsken puhuttiin, että pitää siirtyä sähköautoihin. Kaikki nämä eri ehdotukset tai vaatimukset suorastaan menevät ihmisen pienessä päässä ihan sotkuun. Mitä minun pitää tehdä, mitä päättäjien pitäisi tehdä ja mitä maapallon tasolla pitäisi tehdä? Tähän kaivattaisiin selkeyttä eikä jatkuvaa myllytystä, johon ihmiset myöskin uupuvat.

Anna: Olen täysin samaa mieltä. Tämä yksilökeskeisyys oikeastaan ahdistaa minua melkein eniten koko keskustelussa. Puhutaan niin paljon siitä, mitä yksilöiden pitäisi tehdä, mikä helposti johtaa syyllistymiseen. Mitä siellä oikeasti on väliä, että yksittäiset yksilöt tekevät tosi paljon ja ehkä uuvuttavat itsensä niillä omilla elämän valinnoilla, kun meidän pitäisi ratkaista yhdessä iso kuva systeemitasolla?

Pekka: Asiat helposti delegoidaan yksilöille. Olin YK:n ilmastokokouksessa Pariisissa joulukuussa 2015 ja Pariisin kaupunginjohto oli järjestänyt rinnakaistapahtuman kaupunginjohtajien ilmastokokous. Siellä oli muun muassa New Yorkin entinen kaupunginjohtaja Michael Bloomberg, joka sanoi aika terävästi, että mitä tahansa päätöksiä YK:n kokous tekeekin kansallisvaltioiden tasolla niin se jää paikallistason jalkautettavaksi, eli kaupunkien, kuntien, yritysten, kotitalouksien ja yksilöiden toteutettavaksi. Kun katsoo, mitä neljässä vuodessa on tapahtunut, niin näinhän se on mennyt. Eniten kärjessä tässä ovat kaupungit ja kunnat, jotka suorastaan kilpailevat keskenään siitä, kuka on hiilineutraali ensimmäisenä. Valtioiden tasolla on ollut huomattavasti nihkeämpää.

Anna: Onko sinun pointtisi se, että loppujen lopuksi pääsemme sinne? Jos miettii, niin kyllähän siellä kunnassa yksittäiset virkamiehet ja -naiset... On ristiriitaista, että meidän pitää ratkaista näitä kysymyksiä isolla tasolla ja me tarvitsemme yksilötason toimintaa, jotta asioita voidaan lähteä ratkaisemaan ylhäältä käsin.

Pekka: Kyllä, totta kai. Mutta se vaatii ne päätökset jollakin foorumilla, oli se sitten kunta, kaupunki, kansallisvaltio tai maapallo. Tehdään yhteiset päätökset, joita sitten noudatetaan. Niitä tarvitaan, jotta ihmisten mieli selkeytyisi sen suhteen, mitä tässä pitää tehdä. Jos niistä on tehty päätökset, määräykset ja sopimukset, niin sittenhän se ketju toimii ylhäältä alas asti, eli valtioiden tasolta aina kotitalouksiin ja yksilöihin asti. Kuulutan tässä sitä, että asiaa ei jätettäisi pelkästään kunkin yksityisen ihmisen korvien väliin, koska jos koko se koko mylly on minun korvien välissä, niin kyllä taatusti ahdistaa ja uuvuttaa. Jos pystyisimme yhdessä tekemään isot ratkaisut, joita sitten noudatetaan, niin se helpottaisi elämää huomattavasti.

Anna: Me kaikki tarvitsemme tämmöistä toimintaterapiaa ilmastonmuutokseen ja erilaisia reseptejä, miten toimia. Voisitko antaa meille pienen, maltillisen reseptin muutokseen? Joitain tekoja. Ja sitten toisaalta vähän kunnianhimoisemman ohjeen? Jos on jo jollain tasolla ja haluaisi ottaa seuraavan askeleen, mitä se voisi olla?

Tuuli: Maltillinen resepti lähtee siitä, että meidän kaikkien on joka tapauksessa pakko kohdata tosiasiat. Jos lennät tosi paljon, jos asut isossa talossa, jos ajat tosi paljon autolla ja syöt tosi paljon lihaa, niin on tärkeää, että myönnät sen, että nämä ovat ilmaston kannalta ongelmia. Etkä yritä selittää, että tavallaan sinun kohdallasi se ei ole niin iso asia. Se on ihan yhtä iso asia meidän jokaisen kohdalla. Totta kai me teemme näitä asioita, mutta on tärkeää myöntää, ettei se ole ehkä niin hyvä homma ja että niitä pitäisi vähentää. Se on maltillisen reseptin ja kaikkia meitä koskevan reseptin ensimmäinen asia. Niistä tulee tosi paljon liikaa päästöjä, sille pitää tehdä jotain. Ja sen jälkeen pitää miettiä, mitkä ovat omassa paletissa niitä asioita, joista voi vähentää ja joita voi ratkaista jollain toisella tavalla. Toivon, että nyt korona-aikana yhä useampi meistä huomaa, että Hanko, Porvoo ja Tahkon ovat ihania sekä kesä- että talviloman viettopaikkoja ja että niihin kaikkiin pääsee julkisilla kulkuvälineillä edullisesti ja helposti. Sitä kautta voidaan vähentää vaikkapa lentomatkailua. Vastaavalla tavalla kaikkiin näihin kysymyksiin löydetään sellaisia asioita, jotka tuntuvat ihanalta ja helpolta. Sitten HC-mielessä sen tavoitteen asettaminen johonkin ja oman päästökokonaisuuden seuraaminen on tosi opettavaista. Se että katsoo, että tuolla olisi vaikkapa se neljä tuhatta kiloa ja tuolla kaksi ja puoli tuhatta ja miettii, mitä se itselle tarkoittaa. Sen laskelman tekeminen ja siihen tiettyyn tasoon pyrkiminen on se, minkä HC-ihminen voi tehdä. Sitten voi mielellään vielä kertoa siitä, dokumentoida ja jakaa, miten tällainen kokeilu onnistuu.

Anna: Kaipaisin vielä jonkun teon tälle HC-tyypille vaikuttaa yhteiskunnallisesti näihin asioihin.

Tuuli: Kerrot koko ajan mitä teet ja esität sen vaatimuksena muille.

Anna: Kerrotko lähipiirille vai kirjotatko vaikka sähköpostin poliitikolle?

Anna: Toki sekin, ja jos olet nuorisolainen, niin menet Fridays for Future -mielenosoitukseen. Yksi kaverini kirjoitti Facebookissa, että haluaisi päästä koronan jälkeen johonkin matkalle. Toinen vastasi siihen, että nyt sitten katsot kotimaan matkakohteet. Sitten se kaveri vastasi, että haluaisi tosi paljon jonnekin ulkomaille. Toinen vastasi, että ei meidän näinä aikoina ole mitään syytä sellaisista haaveista, että ilmastonäkökuilmasta meidän on tärkeää etsiä nimenomaan näitä kotimaan matkakohteita.

Anna: Ihan mahtavaa!

Tuuli: Hän vielä lisäsi siihen, ettei itsekään kyllä aina pysty tätä noudattamaan, mutta ainakin tällaisessa julkisessa keskustelussa meidän pitäisi pitää tämä näkökulma koko ajan mielessä. Minusta se oli aika mageesti sanottu, hän myönsi, että se on itselleenkin vaikeaa. Näitä paikkoja on koko ajan. Totta kai se poliitikoilta vaatiminen on aivan ratkaiseva asia. Että ollaan koko ajan yhteydessä poliitikkoihimme ja muistutamme ilmastokysymyksestä aina heitä tavatessamme ja aina heitä hiillostaessamme. Ilmastokysymys ei ole ikinä mikään erillinen asia, joka ei kuuluisi tähän keskusteluun. Se kuuluu kaikkeen siihen keskusteluun, jota käydään siitä, minkälaisia politiikan suuntia pitäisi olla. Meillä jokaisella on oikeus olla riittävä asiantuntija ja täydellinen asiantuntija kysyäksemme poliitikolta, mitä hän näille asioille tekee.

Anna: Kiitos, Tuuli, että olit vieraana.

Tuuli: Kiitos!

Anna: Kiitos, että kuuntelit Ilmastoterapiaa. Löydät sen Apple Podcasteista, Spotifysta ja muista yleisimmistä podcast-palveluista.